

Nr 26

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående vissa byggnadsarbeten vid universiteten m. m.; given Stockholms slott den 9 februari 1968.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över utbildningsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredraganden hemställt.

GUSTAF ADOLF

Sven Moberg

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås nybyggnader för högre utbildning och forskning i Göteborg och Stockholm till en sammanlagd kostnad av ca 100 milj. kr.

I Göteborg föreslås bl. a. en nybyggnad för ca 16 milj. kr. inom Chalmersområdet för fysiska institutionen m. m. samt en nybyggnad för ca 5 milj. kr. inom det s. k. medicinarområdet för institutionen för hygien m. m.

För Stockholms del läggs förslag fram om nybyggnader för ca 60 milj. kr. inom Frescatiområdet för icke-laborativa institutioner och om en laboratoriebyggnad för drygt 17 milj. kr. för läkarutbildningen vid karolinska institutet.

Utdrag av protokollet över utbildningsärenden, hållet inför Hans Maj:ts Konungen i statsrådet på Stockholms slott den 9 februari 1968.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, KLING, HOLMQVIST, ASPLING, PALME, SVEN-ERIC NILSSON, LUNDKVIST, GUSTAFSSON, GEIJER, ODHNOFF, WICKMAN, MOBERG.

Statsrådet Moberg anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter fråga om *vissa byggnadsarbeten vid universiteten* m. m. och anför.

I prop. 1967: 104 och 1967: 155 (bil. 6) har redovisats ett antal byggnadsobjekt som påbörjats eller avses bli påbörjade under innevarande budgetår. Byggnadsstyrelsen har därefter redovisat handlingar och kostnadsutredningar för ytterligare ett antal byggnadsobjekt som enligt föreliggande tidsplaner kan påbörjas redan under innevarande budgetår. Dessa objekt bör nu redovisas för riksdagen. Kostnaderna anges i prisläget den 1 april 1967 där inte annat prisläge anges. Detta innebär att den allmänna byggnadskostnadsstegringen beaktats. Denna har för tiden den 1 april 1966—den 1 april 1967 av byggnadsstyrelsen beräknats till 3 %.

Göteborg

Byggnadsarbeten m. m. för zoologisk station på Tjärnö. På Tjärnö inom Kosterområdet i norra Bohuslän har upprättats en ny fältstation för marin zoologi (jfr prop. 1964: 72, SU 72, rskr 191). Med utgångspunkt i en av statskontoret utförd kostnadskalkyl uppskattades i prop. 1964: 72 kostnaderna för erforderliga fastighetsförvärv och byggnadsarbeten preliminärt till 600 000 kr. enligt prisläget den 1 juli 1963. Som redovisats i prop. 1965: 104 (s. 16) har fastigheter förvärvats till en kostnad av 215 000 kr.

I sistnämnda proposition lämnades också en redogörelse för ett av byggnadsstyrelsen utarbetat byggnadsprogram för stationen. I enlighet med vad som förutsattes i prop. 1964: 72 utgår man i programmet från att stationen skall dimensioneras med 50 kursplatser. Kostnaderna för de i programmet upptagna arbetena uppskattade byggnadsstyrelsen till — uppräknat till prisläget den 1 april 1967 — 865 000 kr.

Kungl. Maj:tt uppdrag den 5 mars 1965 åt byggnadsstyrelsen att färdigställa bygghandlingar för erforderliga byggnadsåtgärder. Styrelsen har med skrivelse den

11 december 1967 redovisat sådana handlingar. Enligt skrivelsen har styrelsen vid projekteringen sökt göra de besparingar som styrelsen funnit rimliga med hänsyn till verksamheten på stationen. Styrelsen har därvid låtit en förläggingsbyggnad utgå ur programmet. Vidare har bl. a. planerade åtgärder i befintliga byggnader väsentligt förenklats.

Bygghandlingarna upptar en laboratoriebyggnad med en totalyta av ca 560 m². Vidare föreslår byggnadsstyrelsen bl. a. att köks- och mässlokaler byggs om. En 3 km lång plastledning föreslås för intag av saltvatten på 50 m djup i havet. Kostnaderna för föreslagna byggnadsåtgärder beräknar byggnadsstyrelsen på grundval av infordrade anbud till 1 050 000 kr.

Med hänsyn till byggnadsobjektets speciella karaktär har styrelsen, trots att anbud föreligger, funnit det motiverat med ett belopp av 115 000 kr. för att täcka under byggnadstiden tillkommande och oförutsedda kostnader.

Byggnadsstyrelsen har starkt framhållit önskvärdheten av att byggnadsåtgärderna så snart som möjligt kommer till utförande på föreslaget sätt. Styrelsen kan för sin del inte finna att ytterligare utredningar och besparingsförsök är meningsfulla.

Försörjningsåtgärder inom medicinarområdet. Kostnaderna för de arbeten i samband med nybyggnaden för odontologisk fakultet, tillbyggnaden för anatomi och nybyggnaden för zoologi som Kungl. Maj:t uppdragit åt byggnadsstyrelsen att utföra har beräknats till ca 5 milj. kr. För översiktlig planläggning har Kungl. Maj:t medgivit att styrelsen får ta 730 000 kr. i anspråk.

Försörjningsåtgärderna för den nybyggnad för hygieniska institutionen m. m. som redogörelse lämnas för i det följande har beräknats kosta 650 000 kr. För ytterligare försörjningsåtgärder inom området och för anslutningsavgifter uppskattar byggnadsstyrelsen att ytterligare närmare 4 milj. kr. behövs.

Vid utgången av budgetåret 1966/67 har 966 000 kr. betalats ut. Styrelsen räknar med en medelsförbrukning av 2 milj. kr. för vartdera av budgetåren 1967/68 och 1968/69.

Nybyggnad för institutionen för hygien m. m. De lokaler som institutionen för hygien vid universitetet i Göteborg f. n. disponerar inom den av Göteborgs stad uppförda institutionsbyggnaden för medicinsk mikrobiologi är avsedda för den odontologiska utbildningen. På uppdrag av Kungl. Maj:t har byggnadsstyrelsen upprättat huvudhandlingar för en nybyggnad omfattande ca 1 600 m² nettoyta för institutionen för hygien och ca 300 m² nettoyta för nordiska hälsovårdshögskolan i Göteborg. Enligt avtalet om nordiska hälsovårdshögskolan ankommer det på Sverige att ställa lokaler till verksamhetens förfogande (jfr prop. 1962: 1 bil. 13 s. 406).

Nybyggnaden, som enligt huvudhandlingarna omfattar en rumsyta av 2 200 m² och en volym av 14 730 m³, avses bli förlagd till medicinarområdet. I huvudhandlingarna har för institutionen för hygien upptagits en laboratoriehall om ca 280 m²

nettoyta med högre takhöjd än normalt. I den föreslagna hallen kan allt efter forskningsinriktning byggas upp de specialrum som behövs.

Byggnadsstyrelsen beräknar kostnaden för nybyggnaden till 5 050 000 kr. och kostnaderna för tillhörande försörjningsåtgärder till 650 000 kr. Styrelsen räknar med att byggnadsarbetena skall kunna sättas igång i april 1968 och vara avslutade i september 1969. Kungl. Maj:t uppdrog den 1 december 1967 åt byggnadsstyrelsen att projektera nybyggnaden till och med bygghandlingar.

Nybyggnad för fysiska institutionen m. m. Antalet nybörjarplatser vid sektion F vid Chalmers tekniska högskola ökades fr. o. m. läsåret 1963/64 från 30 till 35 per år och fr. o. m. läsåret 1966/67 med ytterligare 25 till 60 per år (jfr SOU 1965: 11 s. 76 och 101 samt prop. 1965: 141 s. 19 och 138, SU 173, rskr 411). Vidare skall antalet utbildningsplatser för två betyg i examensämnet fysik vid matematisk-naturvetenskapliga fakulteten vara 240 enligt den av statsmakterna antagna utgångspunkten för planeringen för de spärrade naturvetenskapliga ämnena (jfr prop. 1965: 141 s. 43 och 140, SU 173, rskr 411). Vid fysiska institutionen ges vidare utbildning i fysik åt de studerande vid alla sektioner utom sektion A vid högskolan.

Fysiska institutionen disponerar f. n. lokaler om drygt 3 400 m² nettoyta i den s. k. Origobyggnaden och om drygt 3 000 m² nettoyta i det s. k. Trapphuset, som är en tillbyggnad till denna byggnad (jfr prop. 1961: 83 s. 47).

Sedan byggnadsstyrelsen redovisat förslagshandlingar för en nybyggnad för fysiska institutionen m. m. omfattande två byggnadsdelar uppdrog Kungl. Maj:t den 30 juni 1967 åt styrelsen att fortsätta projekteringen av den ena av de båda föreslagna byggnadsdelarna. Styrelsen har den 20 december 1967 redovisat reviderade förslagshandlingar enligt vilka nybyggnaden omfattar fyra våningar. Huskroppen föreslås bli osedvanligt djup och få yttermåttan 40×50 m. Byggnaden avses bli uppförd i norra delen av högskolans område omedelbart intill Origobyggnaden och med utbyggnadsmöjlighet åt väster. Nybyggnadens rumsyta exklusive kapprum, toaletter etc. är ca 4 630 m² och inklusive nämnda utrymmen 5 565 m². Kostnaden uppskattas av styrelsen till 14 milj. kr., vartill kommer 1 750 000 kr. för försörjningsåtgärder.

Enligt styrelsen finns möjligheter att för en uppskattad kostnad av 2 milj. kr. utföra en femte våning, varvid ytterligare — exklusive kapprum, toaletter etc. — ca 1 200 m² rumsyta erhålls. Ett sådant tillägg skulle enligt styrelsen innebära ett bättre utnyttjande av den tillgängliga marken och ett lokaltillskott för en relativt låg kostnad.

Styrelsen räknar med att under april 1968 kunna sätta igång förberedande arbeten omfattande bl. a. sprängning. De egentliga byggnadsarbetena beräknar styrelsen kunna påbörja under våren 1969. Byggnaden skulle enligt styrelsen kunna vara färdigställd vid årsskiftet 1970/71.

Stockholm

Försörjningsåtgärder för Frescatiområdet. Som redovisades i prop. 1964: 1 (bil. 10 s. 641) har vissa arbeten utförts för avloppsförsörjningen av befintliga institutioner inom området. Kostnaderna för arbetena uppgår till drygt 1,1 milj. kr. För översiktlig planläggning har kostnaderna t. o. m. år 1963 uppgått till 1 306 000 kr. För tiden fr. o. m. år 1964 har Kungl. Maj:t medgivit att 850 000 kr. får användas för sådan planläggning.

Byggnadsstyrelsen avser att under februari månad lämna en närmare redovisning för de planerade försörjningsåtgärderna inom Frescatiområdet. Medelsförbrukningen vid utgången av budgetåret 1966/67 uppgår till 3 195 000 kr. För budgetåren 1967/68 och 1968/69 räknar styrelsen med ett medelsbehov av sammanlagt närmare 5 milj. kr.

Försörjningsåtgärder inom karolinska institutets område. Kostnaderna för de försörjningsåtgärder som Kungl. Maj:t tidigare uppdragit åt byggnadsstyrelsen att utföra uppgår till närmare 1 milj. kr. Härtill kommer kostnader för översiktlig planläggning för vilket ändamål Kungl. Maj:t medgivit att 500 000 kr. får tas i anspråk.

De försörjningsåtgärder som hör till den laboratoriebyggnad för vilken redogörelse lämnas i det följande har kostnadsuppskattats till 2,5 milj. kr.

Vid utgången av budgetåret 1966/67 har ca 850 000 kr. förbrukats. Medelsförbrukningen för budgetåren 1967/68 och 1968/69 uppskattar byggnadsstyrelsen till sammanlagt ca 2,7 milj. kr.

Laboratoriebyggnad vid karolinska institutet. Antalet nybörjarplatser i de medicinskt teoretiska ämnena vid karolinska institutet i Stockholm ökades höstterminen 1963 från 168 till 208 per år enligt statsmakternas beslut med anledning av prop. 1963: 142 (SU 112, rskr 264). Som förutsattes i nämnda proposition (s. 61) har därefter lokalerna för dessa ämnen ökats med ca 1 200 m² till ca 9 500 m² genom att en tillbyggnad uppförts vid fysiologiska institutionen (jfr prop. 1964: 190 bil. 6 s. 54).

Läsåret 1969/70 skall antalet nybörjarplatser ökas med ytterligare 72 till 280 per år (jfr prop. 1965: 141 s. 136, SU 173, rskr 411). I enlighet med Kungl. Maj:ts beslut den 30 september 1966 och den 20 oktober 1967 har byggnadsstyrelsen färdigställt förslagshandlingar för en laboratoriebyggnad för de medicinskt teoretiska ämnena vid institutet. I överensstämmelse med vad som — med utgångspunkt i läkarutbildningsberedningens uppskattning av behovet av lokaltillskott för ifrågavarande ämnen (jfr SOU 1965: 12 s. 137) — angavs i en till sistnämnda beslut fogad promemoria avses laboratoriebyggnaden omfatta drygt 6 000 m² programyta förutom utrymmen för telefonväxel, kapprum, toaletter, uppehållsrum m. m. om ca 1 200 m². Den totala rumsytan uppgår sålunda enligt förslagshandlingarna till drygt 7 200 m².

Lokalprogrammet, som upprättats av LUP-kommittén för Stockholm med iakttagande av vad som angavs i nämnda promemoria, upptar bl. a. en hörsal om 300 platser samt en kursläsesal med en rumsyta av 150 m².

Enligt lokalprogrammet skall ca 3 630 m² av lokalerna i nybyggnaden användas för läkar- och tandläkarutbildning i de medicinskt teoretiska ämnena. Övriga lokaler i nybyggnaden, dvs. ca 2 370 m² rumsyta, samt lokalerna i befintliga byggnader om ca 9 500 m² är i första hand avsedda för forskningen i dessa ämnen. Befintliga hörsalar avses dock bli utnyttjade för grundutbildningen. Kungl. Maj:t medgav den 15 december 1967 att byggnadsstyrelsen för ombyggnads- och ändringsarbeten inom dessa hörsalar fick ta i anspråk högst 950 000 kr. (jfr prop. 1968: 1 bil. 20 s. 17). Ytterligare ändringar inom befintliga lokaler beräknas bli nödvändiga i samband med att nuvarande undervisningslokaler friställs.

Laboratoriebyggnaden avses bli uppförd i den sydvästra delen av karolinska institutets område. Enligt förslagshandlingarna omfattar byggnaden fem laboratorievåningar samt en vindsvåning med stor takhöjd för telefonväxel, fläktar m. m. Byggnaden saknar däremot källare. Rumsytan uppgår, som förut nämnts, till drygt 7 200 m². Totalytan uppgår enligt byggnadsstyrelsen till 12 090 m² och byggnadsvolymen till 45 100 m³. Kostnaden för laboratoriebyggnaden uppskattar styrelsen till 17 150 000 kr. Härtill kommer kostnaderna för försörjningsåtgärder och för inredning som styrelsen uppskattat till resp. 2,5 milj. kr. och 3,7 milj. kr.

Byggnadsstyrelsen, som räknar med att byggnadsarbetena kan påbörjas i mars 1968, inriktar sig på att laboratoriebyggnaden skall vara färdig till höstterminen 1970. Styrelsen framhåller, att karolinska institutet förklarar att den ökade utbildningen under läsåret 1969/70 kan ske inom befintliga lokaler.

Nybyggnader inom Frescatiområdet för icke-laborativa institutioner. Enligt statsmakternas beslut med anledning av prop. 1959: 106 (SU 103, rskr 256) skall universitetet i Stockholm successivt flyttas ut till Frescatiområdet på Norra Djurgården.

I överensstämmelse med vad som förutsattes i nämnda proposition (s. 80) genomfördes en allmän arkitekttävling. Sedan tävlingen avgjorts i februari 1961 skedde en omarbetning av tre av förslagen bl. a. med anledning av att universitetsanläggningarna befunnits böra planeras för ett högre studerandeantal än som tidigare förutsatts. Resultatet av denna omarbetning redovisades av byggnadsstyrelsen i skrivelse den 29 maj 1962. Kungl. Maj:t uppdrog den 6 juni 1962 åt styrelsen att utföra planläggningen efter i huvudsak de riktlinjer som förordades i skrivelsen. Ett av styrelsen i september 1963 framlagt förslag till utbyggnadsplan för universitetsområdet redovisades i prop. 1964: 1 (bil. 10 s. 638 och 658).

Enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 19 januari 1962 tillkallades en kommitté, Frescatikommittén, med uppgift att bl. a. successivt upprätta förslag till lokalprogram för Stockholms universitet. På framställning av Frescatikommittén föreskrev Kungl. Maj:t den 6 juni 1962 att dessa förslag skulle utarbetas med utgångspunkt i vissa av kommittén redovisade uppgifter om det beräknade antalet studerande.

Sedan Frescatikommittén färdigställt lokalprogram för de matematiska och samhällsvetenskapliga ämnena redovisade byggnadsstyrelsen den 26 februari 1963 ett på grundval av dessa program utarbetat byggnadsprogram för de två första i en planerad kedja av likartade, med lägre byggnader sammanbundna institutionsbyggnader i Frescatiområdets södra del. Kungl. Maj:t uppdrog den 17 maj 1963 åt styrelsen att projektera byggnadsobjektet till och med huvudhandlingar, vilka handlingar redovisades av styrelsen den 5 februari 1965. Med utgångspunkt i de delvis ändrade riktlinjer för planeringen som meddelades av Kungl. Maj:t den 10 maj 1963 (jfr prop. 1963: 172 s. 272) utarbetade Frescatikommittén ett reviderat lokalprogram för bl. a. vissa samhällsvetenskapliga ämnen vid universitetet och för socialhögskolan i Stockholm. På förslag av kommittén hemställde byggnadsstyrelsen den 28 september 1964 om medgivande att projekteringen skulle få avse fyra institutionsbyggnader jämte sammanbindande byggnader för hörsalar m. m. Kungl. Maj:t lämnade den 29 januari 1965 styrelsen det begärda uppdraget att projektera de fyra byggnaderna till och med huvudhandlingar.

Sedan LUP-kommittén för Stockholm, som den 1 juli 1964 övertog Frescatikommitténs arbetsuppgifter (jfr prop. 1964: 50 s. 153), upprättat förslag till lokalprogram bl. a. för de humanistiska, samhällsvetenskapliga och juridiska fakulteterna vid Stockholms universitet samt för socialhögskolan i Stockholm överlämnade byggnadsstyrelsen med skrivelse den 9 januari 1967 ett s. k. ramprogram för ifrågavarande nybyggnader. Styrelsen hemställde därvid att projekteringsuppdraget skulle utökas att omfatta fem i stället för fyra institutionsbyggnader jämte sammanbindande byggnader. Kostnaderna för de fem byggnaderna, exklusive kostnaderna för försörjningsåtgärder, uppskattade styrelsen till 66 milj. kr.

Med skrivelse den 28 juni 1967 redovisade byggnadsstyrelsen förslagshandlingar för de ifrågavarande byggnaderna. Kostnaderna för fem institutionsbyggnader jämte sammanbindande byggnader uppskattade styrelsen därvid till 59 450 000 kr.

Som bl. a. redovisades i prop. 1963: 1 (bil. 10 s. 664) och 1964: 1 (bil. 10 s. 642) har byggnadsstyrelsen utfört en särskild utredning rörande uppvärmnings- och ventilationsproblemen inom universitetsanläggningarna i Frescati. Bl. a. har förutsättningarna för elektrisk uppvärmning och — enligt vad Kungl. Maj:t föreskrivit den 29 juni 1964 — för ett kombinerat system med elektrisk uppvärmning och uppvärmning genom oljeeldning ingående utretts i samband med projekteringen av ifrågavarande nybyggnader. En närmare redogörelse för utredningsarbetet lämnades av styrelsen senast i skrivelse den 5 juni 1967. De nyssnämnda förslagshandlingarna hade i enlighet med vad styrelsen föreslog i denna skrivelse utarbetats med utgångspunkt i att nybyggnaderna skulle uppvärmas med hetvatten.

Kungl. Maj:t uppdrog den 19 januari 1968 åt byggnadsstyrelsen att på grundval av de förenämnda förslagshandlingarna projektera ifrågavarande nybyggnader till och med huvudhandlingar. Kungl. Maj:t medgav därvid att projekteringen fick fortsätta under den tid huvudhandlingarna prövades av Kungl. Maj:t.

Huvudhandlingar för byggnadskomplexet har redovisats av byggnadsstyrelsen med skrivelse den 30 januari 1968. De fem institutionsbyggnaderna som skall ligga i Frescatiområdet södra del invid Fiskartorpsvägen avses bli utförda i åtta våningar. De tre nedersta våningarna, som inrymmer seminarie- och lektionsrum, har en våningshöjd av 3,3 m. De återstående fem våningsplanerna avses för institutionslokaler, i första hand arbetsrum för lärare och forskare, och har en våningshöjd av 3 m. De sammanbindande byggnaderna planeras bli utförda i tre våningar och innehålla hörsalar och seminarierum samt skrivsalar. Vidare innehåller dessa byggnader entréutrymmen samt kapprum, toaletter och uppehållsutrymmen som är dimensionerade även med hänsyn till seminarierummen i motsvarande plan i institutionsbyggnaderna.

Enligt huvudhandlingarna omfattar nybyggnaderna 34 460 m² rumsyta enligt följande sammanställning.

Hörsalar	1 620 m ²
Skrivsalar	2 630 m ²
Seminarierum	5 550 m ²
Institutionslokaler	19 860 m ²
Kapprum, toaletter, personalrum, förråd m. m.	4 330 m ²
Utrymmen för telefonväxel m. m.	470 m ²
	<hr/>
	34 460 m ²

Enligt byggnadsstyrelsen innebär den föreslagna utbyggnaden att drygt 10 000 studerande får sin undervisning förlagd till Frescatiområdet innan permanenta lokaler färdigställts för bibliotek och matsalar. Styrelsen utreder i samråd med LUP-kommittén för Stockholm möjligheterna att provisoriskt tillgodose behoven av sådana lokaler.

Kostnaderna för nybyggnaderna beräknar byggnadsstyrelsen till 60 milj. kr. Ökningen med 550 000 kr. jämfört med den i juni 1967 redovisade kostnadsuppskattningen sammanhänger enligt styrelsen med att vissa kostnader som tidigare förutsetts belasta inredningsanslag enligt de regler som styrelsen nu tillämpar skall belasta byggnadsanslag. Kostnaderna för de till byggnaderna hörande yttre arbetena beräknar byggnadsstyrelsen till drygt 2 milj. kr.

Upphandling av schakt och grund samt beställning av prefabricerade element planeras enligt byggnadsstyrelsen ske under maj—augusti 1968. Schaktningsarbetena avses börja i september 1968. Resterande bygghandlingar beräknas bli färdigställda i december 1968 och byggnadsarbetena i övrigt avses starta i april 1969. Den första institutionsbyggnaden beräknas bli inflyttningsklar till höstterminen 1970. Övriga byggnader färdigställs successivt och byggnadskomplexet beräknas vara helt färdigställt första kvartalet 1972.

Föredraganden

Dåvarande departementschefen redovisade i prop. 1967: 104 sitt förslag till investeringsplan för budgetåret 1967/68. Beträffande samtliga nya byggnadsobjekt som fördes upp i planen gällde att de beräknades kunna bli påbörjade under hösten 1967. Han framhöll därvid att han räknade med att det — sedan erforderliga handlingar och kostnadsutredningar prövats av Kungl. Maj:t — skulle bli möjligt att under hösten 1967 lägga fram förslag om att i investeringsplanen ta upp ytterligare ett antal objekt för vilka byggnadsarbetena beräknades kunna sättas igång under våren 1968.

I prop. 1967: 155 (bil. 6 s. 43) angående utgifter på tilläggsstat I till riksstaten för innevarande budgetår redogjorde jag för sex nya byggnadsobjekt som beräknades kunna påbörjas under våren 1968. Jag redogjorde också för en föreslagen ökning av etapp I av nybyggnaderna på Artillerifältet i Uppsala. I enlighet med vad jag därvid förordade godkände riksdagen att kostnaderna för de sju objekten fick bestridas av tillgängliga medel under investeringsanslaget Byggnadsarbeten vid universiteten och vissa högskolor (SU 203, rskr 395). Kostnadsramar för de sju objekten har därefter enligt Kungl. Maj:ts beslut den 15 december 1967 förts in i gällande investeringsplan.

Även för de byggnadsobjekt som jag redogjort för i det föregående gäller att arbetena kan påbörjas eller beställningar utläggas under innevarande budgetår. I det följande kommer jag att helt kort beröra de olika objekten och hänvisar i övirgt till den lämnade redogörelsen.

Vad gäller den *zoologiska stationen på Tjärnö* vill jag erinra att de nu redovisade kostnaderna för objektet är i det närmaste dubbelt så höga som förutsattes i prop. 1964: 72. De är också, trots att vissa arbeten uteslutits ur programmet, högre än vad som angavs i det byggnadsprogram som redovisades 1965. Kostnaderna, inklusive fastighetsförvärv, uppgick enligt detta program till närmare 1 100 000 kr., medan den nu redovisade kostnadsberäkningen slutar på 1 265 000 kr. Jag är inte beredd att föreslå att ramen höjs till detta belopp. Kostnaderna för objektet bör i stället begränsas till det nämnda beloppet av 1 100 000 kr.

Institutionen för hygien i Göteborg och *nordiska hälsovårdshögskolan* disponerar f. n. tillfälliga lokaler inom institutionsbyggnaden för medicinsk mikrobiologi. Institutionen och högskolan bör nu få permanenta lokaler genom att den projekterade nybyggnaden utförs.

Antalet studerande vid *fysiska institutionen i Göteborg*, som är gemensam för universitetet och Chalmers tekniska högskola, har ökat kraftigt under senare år. Institutionen har därför ett stort behov av utökade lokaler. Även för andra ändamål behövs lokaltillskott inom tekniska högskolans område. Av de två alternativa förslagen till nybyggnad för institutionen bör därför det som innebär ett större lokaltillskott läggas till grund för den fortsatta planeringen. Kostnaderna för att realisera detta alternativ och tillhörande försörjningsåtgärder har uppskattats till 17 750 000 kr. Jag anser att möjligheterna att minska dessa höga kostnader

för objektet bör undersökas närmare. För att förutsättningar skall finnas att under sommaren utföra sprängningsarbetena, som kan vara störande för verksamheten i intilliggande byggnader, bör emellertid en kostnadsram för objektet föras upp i investeringsplanen. I avvaktan på att den nämnda undersökningen slutförts bör ramen preliminärt tas upp med ett sammanlagt belopp av 16 milj. kr. för nybyggnaden och tillhörande försörjningsåtgärder.

Av min redovisning i det föregående framgår att en betydande ökning av läkarutbildningen i Stockholm avses ske läsåret 1969/70. I samband därmed krävs utökade lokaler för de medicinskt teoretiska ämnena vid *karolinska institutet*. I stället för att tillgodose detta behov genom flera mindre tillbyggnader till de befintliga institutionsbyggnaderna bör man enligt det framlagda förslaget uppföra en gemensam *laboratoriebyggnad* till vilken samtliga utbildningslokaler samlas. Till byggnaden förläggs också forskningslokaler för två institutioner. Jag finner att det framlagda förslaget utgör en ändamålsenlig och sannolikt även kostnadsbesparande lösning av de berörda institutionernas lokalfrågor.

Det omfattande planeringsarbetet beträffande Stockholms universitets blivande anläggningar inom *Frescatiområdet* har nu fortskridit så långt att huvudhandlingar färdigställts för *nybyggnader för de icke-laborativa institutionerna*. Av redogörelsen i det föregående för byggnadskomplexet framgår att kostnaderna vid projekteringen kunnat bringas ned från 66 milj. kr. enligt tidigare uppskattning till 60 milj. kr. Jag finner denna kostnad godtagbar. Byggnaderna avses kunna tas i bruk succesivt fr. o. m. höstterminen 1970. Våren 1972 beräknas därmed ca 10 000 studerande ha sin undervisning förlagd till *Frescatiområdet*. Då permanenta lokaler för bibliotek och matsalar inte torde kunna färdigställas till denna tidpunkt, kan provisoriska lokaler behöva ställas i ordning för dessa ändamål. Enligt vad jag erfarit torde detta dock kunna ske utan alltför höga kostnader. Till denna fråga — liksom till frågan om den närmare dispositionen av byggnaderna — avser jag att återkomma i annat sammanhang.

För att de fem byggnadsobjekt som jag redogjort för skall kunna påbörjas under innevarande budgetår bör i gällande investeringsplan nya kostnadsramar föras upp enligt följande sammanställning. Jag tar i sammanställningen också upp de höjda kostnadsramar för försörjningsåtgärder som behövs för en planenlig utbyggnad inom de olika markområdena. Samtliga kostnadsramar anges i prisläget den 1 april 1967.

G ö t e b o r g

Byggnadsarbeten m. m. för zoologisk station på Tjärnö	1 100 000
Försörjningsåtgärder inom medicinarområdet	6 500 000
Nybyggnad för institutionen för hygien m. m.	5 050 000
Nybyggnad för fysiska institutionen m. m.	16 000 000

S t o c k h o l m

Försörjningsåtgärder för Frescatiområdet	6 000 000
Försörjningsåtgärder inom karolinska institutets område	4 000 000
Laboratoriebyggnad vid karolinska institutet	17 150 000
Nybyggnader inom Frescatiområdet för icke-laborativa institutioner	60 000 000

Investeringsanslaget Byggnadsarbeten vid universiteten och vissa högskolor har i riksstaten för innevarande budgetår förts upp med ett belopp av 95 milj. kr. Medelsreservationen vid budgetårets början uppgick till 46 milj. kr. Sammanlagt står alltså drygt 140 milj. kr. till förfogande. Jag räknar med att de utgifter som hänger samman med nu ifrågavarande byggnadsobjekt under innevarande budgetår kan bestridas av tillgängliga medel under anslaget och förordar att så får ske.

I årets statsverksproposition (bil. 10 s. 424) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avvaktan på särskild proposition i ämnet, till Byggnadsarbeten vid universiteten och vissa högskolor för budgetåret 1968/69 beräkna ett investeringsanslag av 130 milj. kr. Beredningen av denna fråga är ännu inte avslutad. Medelsförbrukningen för budgetåret 1968/69 för de nu ifrågavarande byggnadsobjekten har uppskattats till sammanlagt 25 milj. kr. Dessa utgifter torde rymmas inom det nyssnämnda beloppet av 130 milj. kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att godkänna vad jag förordar angående bestridande under budgetåret 1967/68 av utgifter för vissa byggnadsobjekt i Stockholm och Göteborg.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Britta Gyllensten